

OBSAH

Předmluva	13
I. NA POČÁTKU... MAGICKO-NÁBOŽENSKÉ CHOVÁNÍ LIDÍ V PALEOLITU	17
1. <i>Orientalio</i> . Nástroje k výrobě nástrojů. Domestikace ohně	17
2. „Neprůhlednost“ prehistorických dokladů	19
3. Symbolické významy pohřbů	22
4. Spory okolo úložišť kostí	26
5. Skalní malby: obrazy či symboly?	29
6. Přítomnost ženy	32
7. Rity, myšlení a představivost paleolitických lovců	34
II. NEJDELSÍ REVOLUCE: OBJEV ZEMĚDĚLSTVÍ – MEZOLIT A NEOLIT	41
8. Ztracený ráj	41
9. Práce, technologie a imaginární světy	44
10. Dědictví paleolitických lovců	46
11. Domestikace plodin: Mýty o původu	48
12. Žena a vegetace. Posvátný prostor a periodická obnova světa	51
13. Neolitická náboženství Blízkého východu	55
14. Duchovní stavba neolitu	58
15. Náboženský kontext hutnictví: mytologie doby železné	62
III. NÁBOŽENSTVÍ MEZOPOTÁMIE	65
16. „Historie začíná v Sumeru...“	65
17. Člověk před svými bohy	68
18. První mýtus o potopě	70
19. Sestup do podsvětí: Inanna a Dumuzi	71
20. Sumersko-akkadská syntéza	75
21. Stvoření světa	77
22. Posvátnost mezopotamského vládce	80
23. Gilgamešovo hledání nesmrtelnosti	83
24. Osud a bohové	86
IV. NÁBOŽENSKÉ MYŠLENÍ A POLITICKÉ KRIZE VE STAROVĚKÉM EGYPTĚ	90
25. Nezapomenutelný zázrak: „Poprvé“	90
26. Theogonie a kosmogonie	92
27. Povinnosti vtěleného boha	95
28. Faraonovo nanebevstoupení	98
29. Usir, zavražděný bůh	101

30. Synkopa: anarchie, beznaděj a „demokratizace“ záhrobního života	104
31. Theologie a politika „solarizace“	106
32. Achnaton čili nepodařená reforma	109
33. Konečná syntéza: spojení Re-Usir	112
V. MEGALITY, CHRÁMY, OBŘADNÍ CENTRA: ZÁPADNÍ EVROPA, STŘEDOMOŘÍ, ÚDOLÍ INDU	
34. Kámen a banán	116
35. Obřadní centra a megalitické stavby	119
36. „Záhada megalitů“	121
37. Etnografie a prehistorie	123
38. První města Indie	125
39. Protohistorická náboženská pojetí a jejich paralely v hinduismu	127
40. Kréta: posvátné jeskyně, labyrinty, bohyně	130
41. Charakteristické rysy minojského náboženství	133
42. Kontinuita předřeckých náboženských struktur	136
VI. NÁBOŽENSTVÍ CHETITŮ A KENAANCŮ	
43. Anatolská symbióza a chetitský synkretismus	139
44. „Bůh, který mizí“	141
45. Porazit draka	143
46. Kumarbi a svrchovanost	144
47. Boje mezi generacemi bohů	146
48. Kenaanský pantheon: Ugarit	148
49. Baal uchvacuje svrchovanost a vítězí nad drakem	151
50. Baalův palác	153
51. Baal čelí Motovi: smrt a návrat k životu	154
52. Kenaanská náboženská vize	156
VII. „KDYŽ BYL IZRAEL MLÁDENEČKEM...“	
53. První dvě kapitoly <i>Genesis</i>	159
54. Ztracený ráj. Kain a Ábel	162
55. Před potopou a po ní	164
56. Náboženství patriarchů	167
57. Abrahám, „Otec víry“	169
58. Mojžíš a vyjití z Egypta	171
59. „Jsem, který jsem“	174
60. Náboženství za soudců: první fáze synkretismu	177
VIII. NÁBOŽENSTVÍ INDOEVROPANŮ. VĚDŠTÍ BOHOVÉ	
61. Protohistorie Indoevropanů	181
62. První pantheon a společný náboženský slovník	183
63. Trojčlenná indoevropská ideologie	185

64. Árjové v Indii	188
65. Varuna, prvotní božstvo: dévové a asurové	191
66. Varuna: král všehomíra a „kouzelník“; „rta“ a „májá“	193
67. Hadi a bohové. Mitra. Arjaman. Aditi	195
68. Indra, vítěz a demiurg	197
69. Agni, kaplan bohů: obětní oheň, světlo, inteligence	199
70. Bůh Sóma a nápoj „nesmrtelnosti“	201
71. Dva velcí bohové védského období: Rudra-Šiva a Višnu	204
IX. INDIE PŘED GAUTAMOU BUDDHOU: OD KOSMICKÉ OBĚTI K VRCHOLNÉ JEDNOTĚ ÁTMAN-BRAHMA	206
72. Morfologie védských rituálů	206
73. Nejvyšší oběti: „ašvamédha“ a „purušamédha“	208
74. Iniciační povaha rituálů: svěcení obětujícího (<i>díkšá</i>) a svěcení krále (<i>rádžasúja</i>)	210
75. Kosmogonie a metafyzika	213
76. Učení o oběti v bráhmanách	216
77. Eschatologie: ztotožnění s Pradžápatim prostřednictvím oběti	219
78. „Tapas“: technika a dialektika asketických cvičení	221
79. Asketové a extatikové: „muniové“, „vrátjové“	224
80. Upanišady a hledání ršíů: jak se osvobodit od „plodů“ svých vlastních skutků?	226
81. Ztotožnění átman-brahma a zkušenost „vnitřního světla“	229
82. Dvě modalities brahma a tajemství „átmanu“ „uvězněného“ v hmotě	231
X. ZEUS A ŘECKÉ NÁBOŽENSTVÍ	234
83. Theogonie a boje mezi generacemi bohů	234
84. Diův triumf a svrchovanost	236
85. Mýtus o prvotních pokoleních. Prométheus. Pandóra	239
86. Důsledky prvotní oběti	242
87. Člověk a osud. Význam „radosti ze života“	245
XI. OLYMPANÉ A HÉRÓOVÉ	249
88. Velký pokleslý bůh a kovář-kouzelník: Poseidón a Héfaiostos	249
89. Apollón: usmíření protiklady	252
90. Věštby a očišťování	255
91. Od „vidění“ k poznání	257
92. Hermés, „společník člověka“	258
93. Bohyně I: Héra, Artemis	261
94. Bohyně II: Athéna, Afrodité	263
95. Héróové	267

XII. ELEUSINSKÁ MYSTÉRIA	273
96. Mýtus: Persefoné v podsvětí	273
97. Zasněžení: veřejné obřady a tajné rituály	276
98. Můžeme poznat mystéria?	278
99. „Tajemství“ a „mystéria“	281
XIII. ZARATHUŠTRA A ÍRÁNSKÉ NÁBOŽENSTVÍ	284
100. Záhady	284
101. Zarathuštrův život: dějiny a mýtus	287
102. Šamanská extáze?	289
103. Zjevení Ahury Mazdy: člověk si může svobodně zvolit dobro či zlo	290
104. „Proměnění“ světa	293
105. Náboženství Achaimenovců	297
106. Íránský král a svátek Nového roku	299
107. Otázka mágů. Skythové	301
108. Nové stránky mazdaismu: kult Haomy	302
109. Oslavení boha Mithry	303
110. Ahura Mazda a eschatologická oběť	305
111. Posmrtné putování duše	307
112. Vzkříšení těla	310
XIV. NÁBOŽENSTVÍ IZRAELE V OBDOBÍ KRÁLŮ A PROROKŮ	312
113. Království: vyvrcholení synkretismu	312
114. Jahve a stvoření	314
115. Jób, spravedlivý podrobený zkoušce	316
116. Doba proroků	318
117. Pastýř Ámos; nemilovaný Ozeáš	321
118. Izajáš: „zůstatek Izraele“ se navrátí	323
119. Slib učiněný Jeremjášovi	325
120. Pád Jeruzaléma; Ezechiellovo poslání	327
121. Náboženské zhodnocení „hrůzy z dějin“	329
XV. DIONYSOS ČILI ZNOVUNALEZENÁ BLAŽENSTVÍ	332
122. Epifanie a mizení „dvakrát narozeného“ boha	332
123. Archaičnost některých veřejných svátků	335
124. Euripidés a dionysovský orgiasmos	337
125. Když Řekové znovu objevují přítomnost boha...	342
Seznam zkratk	347
Stav bádání. Kritická bibliografie	349
Ediční poznámka	429